

فلسفه اربعین

اربعین در زبان عربی به معنای چهل است و در فرهنگ عامه نیز، سپری شدن چهل روز از مرگ کسی و برگزاری مراسمی برای بزرگداشت او بعنوان چهلم یا اربعین . اما به واقع بنا به چه دلایلی چهل روز بعد متوفی برای او مراسم یاد بودی برگزار می کنیم ؟ راز عدد چهل چیست؟ به راستی رمز و رازی که می‌گویند در برخی اعداد از جمله عدد چهل وجود دارد؛ چیست؟

در طول قرن ها مراسم اربعین یا چهلم امام حسین (ع) همواره اهمیت و جایگاه ویژه ای برای ما شیعیان داشته ؛ این مناسک در طی تاریخ چگونه و چرا به پیاده روی عظیمی که امروز شاهد آن هستیم ؛ تبدیل شده است؟ از جمله مواردی که برخی به عنوان اسرار عدد چهل بر می شمارند ؛ می توان به نمونه های در اینجا اشاره کرد :

*نطفه انسان بعد از ۴۰روز علقه می شود.

*حضرت محمد(ص)، ۴۰شبانه رُژ در غار حرا عبادت کرد.

*رسول اکرم (ص) می فرمایند: اگر کسی ۴۰ساله شد خیرش بر شرش غلبه نکرد، آماده رفتن به جهنم شود. .

*از حضرت محمد (ص) نقل است که هر کس ۴۰ روز اعمال خود را برای خداوند متعال خالص کند، چشمه های حکمت از قلبش بر زبانش جاری می‌شود.

*حضرت محمد (ص): مردمان طالب دنیایند تا ۴۰ سالشان شود.

*در روایتی آمده است: بنده وقتی به ۴۰ سالگی می‌رسد، خداوند به ۲ فرشته مراقب او دستور می‌دهد بر این بنده سخت گیرید.

*کسی که شراب‌خواری کند، نمازش تا ۴۰ روز مقبول واقع نمی‌شود.

*کسی که ۴۰ روز طعام حلال بخورد، قلبش نورانی می‌شود.

*کسی که لقمه حرام بخورد تا ۴۰ روز دعایش مستجاب نمی‌شود.

*زمستان در دوران ایران باستان به ۲ بخش چله بزرگ و چله کوچک تقسیم می‌شود.

*واژه اربعین به معنای چهل، در ۴ آیه قرآن کریم آمده است.

اربعین در کلام علما و بزرگان

این روزها روزهای نزدیک به اربعین است. پدیده بی نظیر و بی سابقه ای هم در این سالهای اخیر به وجود آمده و آن، پیاده روی میان نجف و کربلا یا بعضی از شهرهای دورتر از نجف تا کربلا است؛ بعضی از بصره، بعضی از مرز، بعضی از شهرهای دیگر، پیاده راه می‌آفتند و حرکت می‌کنند. این حرکت حرکت عشق و ایمان است؛ ما هم از دور نگاه میکنیم به این حرکت، و غبطه میخوریم به حال آن کسانی که این توفیق را پیدا کردند و این حرکت را انجام دادند؛ گرچه دوریم به یاد تو سخن میگوییم بُعد منزل نبود در سفر روحانی این کسانی که این راه را طی کردند و این حرکت عاشقانه را و مؤمنانه را دارند انجام میدهند، واقعاً دارند حسنه ای را انجام میدهند. این یک شعار بزرگ است، لا تُجَلُّوا شَعَائِرَ اللَّهِ، این بلاشک جزو شعائرالله است. جا دارد که امثال بنده که محرومیم از این جور حرکتها عرض بکنیم که «یا لیتنا کنا معکم فنفوز فوزاً عظيماً». همان طور که عرض کردیم، این حرکت حرکت عشق و ایمان است؛ هم در آن ایمان و اعتقاد قلبی و باورهای راستین، تحریک کننده و عمل کننده است؛ هم عشق و محبت. تفکر اهل بیت و تفکر شیعی همین جور

است؛ ترکیبی است از عقل و عاطفه، ترکیبی است از ایمان و عشق؛ ترکیب این دو. این آن چیزی است که در سایر فرق اسلامی، خلأ آن محسوس است. {سخنان مقام معظم رهبری چهار شاخص اربعین و زیارت اربعین}

تاریخچه پیاده روی اربعین

به گفته برخی پژوهشگران، راهپیمایی در روز اربعین از زمان امامان شیعه در بین شیعیان رایج بوده است، ولی خوب سندی برای آن ارائه نشده. سید محمدعلی قاضی طباطبایی، راهپیمایی اربعین را سنت و رفتار مداوم شیعیان از زمان ائمه دانسته که در زمان بنی امیه و بنی عباس نیز به این حرکت پایبند بوده‌اند. گفته شده است این سنت فراموش شده را **محدث نوری** (زادروز: ۱۴ دی ۱۲۱۷ خورشیدی تاریخ مرگ: ۸ مهر ۱۲۸۱ خورشیدی) احیا کرد. نویسنده کتاب ادب الطف در گزارشی از مراسم اربعین در کربلا، اجتماع در این مراسم را به اجتماع مسلمانان در مکه تشبیه و به حضور هیئت‌های عزاداری در آن اشاره کرده که برخی به ترکی، عربی، فارسی و اردو مرثیه می‌خوانده‌اند. ادب الطف در سال ۱۳۸۸ق/۱۹۶۷م منتشر شده و نویسنده آن، جمعیت راهپیمایان اربعین را بیش از ۱ میلیون نفر تخمین زده است. با وارد شدن اولین نوع از اتومبیل‌ها به منطقه، سفرهای کاروانی تعطیل شده و مسافرت‌ها به گونه تازه

شکل گرفت. آنگاه پس از مدتی و با مطرح شدن **آیت الله سید محمود حسینی شاهرودی** به عنوان یکی از اساتید و مدرسان با نفوذ معنوی و قابل توجه حوزه نجف به علت التزام و اصرار وی در پیاده رفتن به کربلا، مجدداً مسئله پیاده رفتن به کربلا به عنوان یک سفر مقدس در بین طلاب نجف رایج شد، ضمن اینکه بعضی از ایرانیان نیز در سفر عتبات احیاناً آنان را همراهی می‌نمودند.

مفهوم سلام در زیارت اربعین

سلام، یکی از نام‌های خدای عزوجل است. هنگامی که زائر این نام خدا را بر زبان جاری میکند، می‌خواهد بگوید: ای امام! خداوند حافظ مرام و مکتب تو باشد و آن را از گزند دشمنان سلامت بدارد. همچنین سلام به معنای اظهار تسلیم شدن در برابر فرمان امام علیه السلام است. گذشته از این دو معنا، سلام به معنای تعهد به اسایش، امنیت و سلامتی از طرف خود است و وقتی زائر به حضرت سلام می‌دهد، در واقع اعلام می‌دارد که هیچ آزار و آسیبی از ناحیه من در آن وقت و پس از آن به آن امام علیه السلام نخواهد رسید؛ زیرا هدف تمامی آن بزرگواران هدایت و اصلاح مردم و اعلاای کلمه توحید و ترویج طاعت خداوند در میان مردم بوده است.

به این جهت آنها از معصیت خدا و تخلف از اوامر و نواهی او اذیت خواهند شد.

زائر باید حال خود را به گونه ای قرار دهد که مورد رضایت امام باشد، نه مایه اذیت آن حضرت. آنگاه در سلام دادن به امام علیه السلام صادق است. زائر باید دل را با آب توبه شستشو داده، اشک پشیمانی از دیدگان فرو ریزد و پس از آن به امام عرض سلام داشته باشد. در واقع زائر با عرض سلام بر آن حضرت و یارانش چهره اجتماعی- سیاسی خود را نمایان ساخته و اعلان می‌دارد که نه تنها با بت درون خود مبارزه می‌کند؛ بلکه همانند خود آن بزرگوار، با طاغوتیان، ظالمان، مستبدان و خائنین به مردم در ستیزه بوده و با شعار سلام، خود را در زمره یاران آن حضرت قرار می‌دهد.

واحد پژوهش مدرسه علمیه فاطمه زهرا سی رضوانشهر

